

PÁPAI HIRLAP

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Szerkesztőség: Liget-utca 6. szám.

Előfizetési ár negyedévre 24.000 K. Egyes szám ára 2000 K.
Telefon 131. szám

Laptulajdonos főszerkesztő:

DR. KÖRÖS ENDRE.

Kiadóhivatal: Petőfi-utca 13. szám, főiskolai nyomda.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban és Kis Tivadar
könyv- és papirkereskedésében.

Széchenyi alakja azóta a kerek egy évszázad óta, hogy az Akadémia meg-alapításának nem gondolatával (hisz e gondolat már akkor $\frac{1}{2}$ évszázad óta foglalkoztatta legjobbainkat), de megvalósításával először lépett a nyilvánosság elé, szinte gigászi méreteket öltött. Főképp ebben a mi gyászos korunkban, amikor lerongyoltságunkban a földhöz vagyunk szinte tapadva, amikor nem tenni, de gondolni sem tudunk „merészet és nagyot“, nőtt meg ez az alak, mely mindig nagy és örökre hatalmas marad, szinte emberfeletti méretűvé. Az igazi nagyságnak éppen ez a próbaköve. „Amint időben, térben távozik“, mint Arany mondta éppen Széchenyiről, működésének értékét annál jobban megismerjük és annál inkább értékeljük. Am a megbecsülés, az értékelés nem elég. A nagyokat követni is kell. A Széchenyi útján kell haladni azoknak a magyar mágnásoknak, akiknek nem akadémia, Lánchid, gőzhajó, Vaskapu és hasonlók, hanem csak az élvezetek, ezek között is főképp a külföldön elérhető, vannak eszükben, ők kell követni a politikusoknak, hogy tudjanak olyan önzetlenek s egyedül csak a haza üdvét nézők lenni, mint Széchenyi volt s nyomában kell

járni mindenkinek, a legkisebbnek is, ha a közért hozandó áldozatról lesz szó. Ha ilyenek leszünk, akkor nem félelmetes, de felemelő lesz reánk az a gigászi alak, akinek emlékét ma áldva emlegetjük.

Újból és újból rá kell mutatnunk egy jelenségre, melynek csupán meglételét állapítjuk meg újból, meg újból, de okát adni nem tudjuk, akárhányszor is tér vissza újból meg újból. Ez a jelenség pedig az, hogy a drágaság — az üzleti drágaság — nem akar csökkenni annak ellenére, hogy a piaci drágaság napjai már régen letűntek. A buza az utolsó $\frac{3}{4}$ esztendő alatt majd 100%-kal lecsúszott, a hús szintén e példát követi, a tej is javuló tendenciát mutat, s ime mégis szinte változatlan a szövet, a cipő, a ruha ára. Ezt azzal megokolni, hogy sok az adó és nagy a vám, nem lehet. Az adó tavaly óta nem szaporodott, a vám emelkedése a megélhetés olcsóbodásához képest lényegtelen. Egy azonban tényleg emelkedett valamivel. A tisztviselői fizetés az egy év előtti nyomorúságból egy kicsit (ó nem nagyon) kikeveredett. Ugy látszik, ennek a szerény többletnek a terhére akarják ma is fenntartani az üzleti árakat a régi szerénytelen magasságban.

ják, hogy Pápa városának lakosságában nagy számmal nemesi családok is helyezkedtek el; s voltak birtokosok, vagy birtoktalanok, Werbőczy-nél lefektetett nemesi jogukat itt is gyakorolták. S amikor idegen származásúakat, másrésztől iparosokat is látunk közöttük, nagy vonásokban elibénk rajzolódik az a társadalmi kép, mely Pápa városában a város kiváltságait élvező „Purgereket“ és az ország nemesi elővező gyakorlatú nemeseiket a XVIII. század derekán a nemzet, a haza javára egybefoglalta. Még a város körül elhelyezkedő „zsöllérek“ is más lelkivilágot éltek; még megkímélve voltak a nemzetlelket öltő kisértésektől, hajlékuk födele mindig otthont, menedéket adott nekik az élet megpróbáltatásaiban, az anyafölddel való munkálkodásuk a magyar földhöz fűzte őket s lelküket betöltötte a hazai röghöz ragaszkodásunk még akár szenvedéseket is enyhítő meleg érzése.

Találkozunk azután olyan nevekkal, amelyeknél tulajdonosaiknak sem közjogi helyzete, sem foglalkozására nézve megjelölést nem találunk. Ányos Ferenc, Baják József, Bajházy Simon, Berky Péter, Biszovszky Mihály, Bogoszlav Mihály, Burján György, Bellavics Ferenc, Csabay Mihály, Csácsinovics Miklós, Cserencsics György, Csiszár János, Csobak István, Csobánczy Mihály, Csörtörtöky Mihály, Dankovics János, Domján Ferenc, Dömöky István, Dörnyey János, Egerváry Ádám, Fosnerics Mihály, Fisár István, Frossya János, Gaál János, Galgóczy Márton, Gondán János, Gregorics Ádám, Gyurcsáni István, Györffy Ádám, Hány György, Hegedüs Pál, Jubinicz József, Kappanyos István, Keserű György, Kémén Jakab, Kozma István, Körmeny Ádám, Kranicz János, Kulcsár Simon, Laaka János, Laurencsics Ádám, Lehocz János, Lukacs Ferenc, Maizli Mátyás, Merszeny Zsigmond, Miskey Antal, Paulicsek József, Paumon János, Pongrácz Gáspár, Posner Sebestyén, Pup János, Raffovics Mihály, Ribianczky János, Rozemberky György, Rusek Ferenc, Saáros István, Szentes Gergely, Szentmihályi István, Szeredy János, Taligás Imre, Ujhelyi Ádám, Vass Ádám, Vajkovecz János, Wittman György, Vörösbány Sámuel stb. nevei mind ebben a csoportban említhetők. Szinte szükségtelen megjegyeznem, hogy a Kis, Nagy, Tóth, Németh, Horváth, Szabó, Varga, Takács, Kovács stb., már családnevekkel még ezenfelül többször találkozunk.

Mindezek után felmerülhetne a kérdés, vajjon mennyi lehetett a száma annak a lakosságnak, amely Pápa városában a XVIII. század közepe táján elhelyezkedést talált. Ez a kérdés a város történetében bizonyára nem lehet érdektelen, s bárha pontos statisztikai megállapítást nem végezhetünk, hogy legalább hozzávetőlegesen némi fogalmat alkothassunk a város XVIII. századi népességi viszonyairól, rajta gondolkozunk érdemes.

„A pápai plébánia története“ című munka érdemes írója azt állítja, hogy Pápanak 1728-ban a „Belsővárosban“ és „Külsővárosban“ (Alsóvárosi- és Felsővárosi majorok) együttvéve csak 633 lakosa volt¹. Ennek az állításnak magyarázatát is igyekszik adni, s okokat a török ve-

¹ Kiss István: „A pápai plébánia története.“ 24. l.

Pápa város lakossága a XVIII. század közepén.

II.

Pápa városában a XVIII. század közepén nemesi családok neveivel is tekintélyes számmal találkozunk. A Hosszu-utcában (mai Fő-utca és Győri-út a Flórián-szoborig) háza volt a Nemes Acsády családnak, amelyből a Veszprémmegyei Acsádon született a híres magyar érzelmű főpap, Acsády Ádám, veszprémi püspök, az utolsó egyházi kancellár. Nyugalomba vonulása után Pápan lakott s 1744-ben bekövetkezett halálával az ő építtette pápai pálostemplom (ma bencés-templom) a kriptájába temetkezett.¹ A Kristóf-utcában (mai Kurta-utca) háza volt Fogarásföldi Nádasdy Boldizsár grófnak s ugyancsak a Kristóf-utcában volt háza Nemzetes Komáromy Praedicatornak; a Szent László utcában Nemes Nemzetes Torkos Jakabnak, a vármegye Generalis Perceptorának. Régi városi jegyzőkönyvek nem egy nemesi család nevét őrizték meg számunkra. Nemes Ács Ferencz, Nemes Bakó Ádám, Nemzetes Barabás András, Nemes Baráthy János, Nemzetes Bálinth Mihály, Nemes Benkő János, Nemes Bika István, Nemzetes Bittó József, Nemes Bodó Gergely, Nemes Bóné Pál, Nemzetes Böröllei János, Nemes Nemzetes Borsos Márton, Nemes Buzás Pál,

¹ Jankó László: A pápai fehérbarátok templom-kriptája. — Pápa és Vidéke 1920. 93., 99., 105. sz.

Nemes és Vitézlő Pusztá Sz. Mihályi Csuzy Gáspár, Nemes Darás Ferencz, Nemzetes Dienes Imre, Nemes Eperjesy György, Nemzetes Ferenczy György, Nemes Gyenes János, Nemzetes Hegyi István, Nemzetes Jászberényi Benedek, Nemzetes Kenessey István, Nemes Korkoványi Ádám, Nemzetes Könyves Ádám, Nemes Légrády László, Nemes Nagy János, Nemzetes Nemes György, Nemes Szakonyi András, Nemzetes Szalóky Ferencz, Nemes Nemzetes Sály István, Nemzetes Szecsődy Márton, Nemzetes és Vitézlő Sztankovánszky András, Nemzetes Vársárhelyi Zsigmond, Nemes és Vitézlő Vörös László nevei így szerepelnek az 1738—1746. esztendőkből, amikor Lehen Ferencz, majd Trattenyi György notarius uraimék sercegő pennája az egyes esetekben elszórtan bevezette a protocollumokba. Lehen Ferencz Uram jegyzőkönyvének fején a + jelét minden alkalommal oda-jegyzi, magát az év kezdetét pedig „In Nomine Domine!“ felirással kezdi.

De nincs még vége annak a nemesi névsornak, amellyel Pápan találkozunk, s amely neveket kalászkok gyanánt egyenként szedegethetünk. Nemzetes Bertalanics Mátyás, Nemzetes Csernyák György, Nemzetes Nemzetes Gindl Ferencz, Nemes Gyurcsánszky György, Nemes Hochstein Jakab, Nemzetes Luthér Ferencz, Nemes Perrakovics Ferencz, Nemzetes Praicz Ferencz, Nemzetes Tancz János, Nemzetes Wachter Mátyás s a többiek — bár idegenhangzású neveikkel — mind-mind azt igazol-

Női, leányka, gyermekfelöltő, köpeny, kosztüm, öltöny és télikabát szövetek, békebeli választékban és minőségekben megérkeztek. **Dús raktár elsőrendű lendamast-árakban és egyéb kelengyecikkekben**
KRAUSZ ÉS KOREIN divatáruházában.
Ökvetlenül tekintse meg vasárnapi kabát-kiállításunkat!

